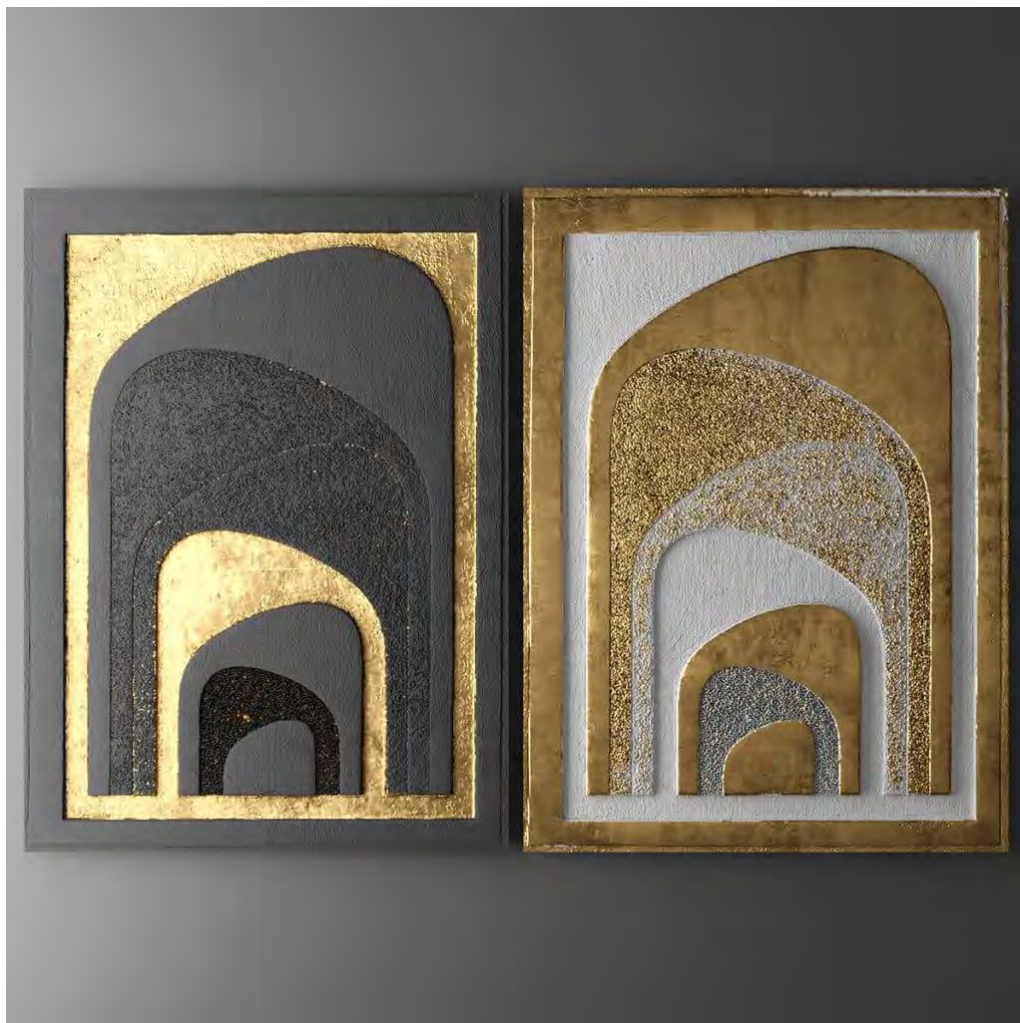

Hollós Máté

ELŐTTÜNK AZ UTÓÉLET

[INTÉS AZ ŐRZŐKHÖZ]

2019-03-26 | **ESSZÉ, INTÉS AZ ŐRZŐKHÖZ**

Anyai ágon újságkivágós családból származom. Keresztapám (nagyapám öccse) volt ilyen, s szorgalmasan gyűjtögetett Anyám is. Amikor hagyatékát rendszereztem – hiszen alig dobnék ki belőle!... – tömegével omlottak rám újságcikkek és fotók. Irodalmiak és családiak, a tág baráti kör és az eszmevilág horizontjának dokumentumai. A tinilánykorbeli Röck Marika-rajongástól az élete végén napvilágra került ősröbbanás-elméletig minden ott volt, amire emlékezni akart, aminek részletei után akart nézni. Bizonyos kivágatoknak megörültem: jó lesz nekem is (azóta se

forgattam), bizonyosaknál elandalodva kérdeztem, ugyan miért töltött egy percet is ollóval a kezében? Este meg saját dolgaimmel foglalkozva mit látok? Kezemben az olló, nyesegetem az aktuális lapokat...

Ma is elteszek főként szakmámba tartozó publikációkat. Elégtételt érzek, amikor valamiről írva előkapom egyiket-másikat. Igen, nálam rend van, a forrásmunka a kezem ügyében. Ugyancsak szakmámból következően el kell tennem a kottában lejegyzett „dolgozatokat”; ezt az írást is kinyomtatom majd, archiválom, mintha „print-lapból” ollóztam volna, hogy *ugyanúgy* karnyújtásnyira legyen. A gépből egy óvatlan újratelepítés kiszípanthatja, a polcra csak a tűzvész. Mai fiatal joggal néz bolondnak. Lehívja az olvasnivalót az internetről. Én is használom, de...

párás szemmel

Nem folytatom az eszmefuttatást, mert nem a modern eszközök szidása vagy dicsérete a tárgyam. Abba sem lovallom bele magam, amit sokan elmondtak már a kézírás kiveszéséről. Ha Wolfgang Amadeus és apja, Leopold (Mozart) ma élne, nem maradna annyi tintás levél, zene- és társadalomtörténeti dokumentum: facebookoznának, sms-eznének, e-maileznének, törölnék a dokumentumokat. Mi őrződik meg belőlünk? – kérdezném párás szemmel, ha nem lenne sokkal párásabb attól, hogy egész kultúránkból, maradjak kaptafámnál: művészetünkből, a legjobbakat is beleértve mire akarnak majd visszatekinteni két-háromszáz év múlva?

A könyvtár még funkcionál, fóliánsok, könyvészeti ritkaságok máshogyan nem is kezelhetőek. De bekopogtatott az e-book. S ha egyelőre „vigasztaló” számokat mutat is a könyvpiac, s vannak még bibliofil olvasók, az első homlokráncoltató jelek megérkeztek a Gutenberg-galaxis veszélyeztetettségéről. Fonotékák még működnek, de a bibliotékákéhoz nem hasonlítható jelentőséggel. Utánpótlásuk elapadó, hiszen a világháló szövedékében jogtisztán és megkérdőjelezhetően, kielégítő és vállalhatatlan hangminőséggel ott van minden, ami rögzítésre érdemes, de ami gyors felejtést érdemel, az is. (Egy évszázadnyi hangfelvétel-készítés után, amelynek célja az egyre tökéletesebb hűség, a mono után sztereó, azt követően 5.1-es, koncerttermi hangzást

a szobánkba varázsoló akusztikum volt, itt állunk a kompromisszumos hangminőség tömegével. Büszkén tartjuk zsebünkben a néhány centis pendrive-ot: rajta van Bach egész életműve!)

A szobrok, festmények mosolyognak a múzeumban: őket magukat nem lehet digitalizálni, de a kottaképet és a hangfelvételt igen. Túl a szerzői jogi nehézségeken – amelyek nem elhanyagolhatók sem erkölcsileg, sem anyagilag – a jövő praktikus ígérete, hogy mindez a Szahara közepén és Grönlandon is bármikor egyetlen gombnyomásra lehívható. Megvetni a technika vívmányát ostobaság. Ne is tévedjünk ilyesmit sejtető utcákba.

kénytelen zsugorodni

Az őrzés igazi kérdése: a múlt határoz meg minket, vagy a jelen? Homérosz, vagy a ma Nobel-díjat átvevő író? Beethoven, vagy a szomszédunkban lakó komponista (aki melleleg nem is lehet jó, hiszen ugyanúgy jár bevásárolni, mint mi magunk)? Ki beszél hozzánk?

Az, aki nem ismerte a mi életünket, sorsunkat, gondjainkat, vagy aki osztja mindezeket? Érezzük, hogy erőt ad a *Máté-passió*, a *IX. szimfónia*. És a közönség nem érzi, hogy ilyen tápláló, ilyen építő egy ma született alkotás. Állandó versenyben élünk a mindannyiunk által gigásznak tartott, imádott régi óriásokkal. A ma alkotói közül sokan gondolják, hogy 200 év múlva ők is ilyenek lesznek az akkori embereknek. De az idő elforog. 2200-ban mire lesz igény? A múlt és jelen őrzői leginkább úgy kezelik: arra, amire ma. Vagy ezt színezik némi futurizmussal. Nem látjuk, az európai kultúra meddig lesz kénytelen zsugorodni a világ gazdasági-politikai erőinek átrendeződése során. Tíz emberöltő múltán még a mandulaszemű „távoli” jön ámulni azokon a házakon, amelyekben Beethoven, Bartók élt, vagy mi mint törődött öregek botorkálunk az általuk dominált kultúrában? Mennyire kerít hatalmába a technika? Az őrzésben segít-e inkább, vagy a feledést motiválja? Hogyan alakul az ízlésünk, a szellemi orientációnk? Még szűkebb kisebbség érdeklődik majd a „magas” művészet iránt, mint ma? „Meddig lesz hely, hol” *olvashatól*? Hol elmélyedhetsz a zene struktúráiban, s nemcsak a test kapja meg a maga mozgató hatását a ritmusoktól, hanem a komplex érzésvilág és a gondolkodás is a formák és harmóniák szerkesztéséből?

Nem félelem, még kevésbé multimádó arisztokratizmus hangolja e kérdéseket. Nem vitás, hogy az ember, a tudása, a gondolkodása jelentősen megváltozik. De lesz-e igény annak megőrzésére, hogy „a semmi ágán ül szívem”? Vagy a *Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára* nyitó fűgájáéra, annak apoteózisával az aranymetszésponton, és levezetésével? Lesz-e igény arra, amit ma, egy letűnő kor alkonyán írunk (jót-rosszat), még papírra, vagy már számítógépbe, de még az eddigi 600–6000 év folytatásaként?

Felsóhajthatunk-e optimistán: előttünk az *utóélet*?

kép | shutterstock.com